

Національний технічний університет України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»
Факультет соціології і права
Кафедра теорії та практики управління

БАКАЛАВРАТ

Назва навчальної дисципліни

«Основи права Європейського Союзу»

Спеціальність 081 Право
Освітньо-професійна програма 081 Право

Курс	2
Семестр	4

Статус Обов'язкова дисципліна
Форма навчання Денна / Заочна
Семестровий контроль Залік

ECTS	4
Годин	120

Інформація про викладачів

Викладачі	Лекції	Практичні/лабораторні
ПІБ	Львова Олена Леонідівна Посада: доцент кафедри публічного права Науковий ступінь: кандидат юридичних наук Вчене звання: старший науковий співробітник	Львова Олена Леонідівна Посада: доцент кафедри публічного права
Профіль викладача	http://tdp.kpi.ua/vikladachi/	http://tdp.kpi.ua/vikladachi/
e-mail	Olen.lvova@gmail.com	Olen.lvova@gmail.com

Розподіл годин та занять

Форма навчання	Аудиторні заняття					
	Лекції		Практичні		Лабораторні	
	заняття	години	заняття	години	заняття	Години
Денна	18	36	9	18	0	0

Анотація навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «**Основи права Європейського Союзу**» спрямована на опанування студентами основними правовими знаннями щодо змісту прав людини та механізмів і процедур їх захисту як в Україні, так і за її межами, та компетенції відповідних органів.

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи права Європейського Союзу» є: формування у студентів науково-практичного уявлення про право ЄС; висвітлення основних концептуальних підходів до його вивчення; ознайомлення студентів з правовими інструментами та інституційними механізмами, які діють в рамках ЄС; навички до аналізу теоретичних положень, законодавства та судової практики, що сформувалися в рамках ЄС; вироблення творчого системного мислення у студента, спроможного застосувати отримані у процесі вивчення права ЄС знання у фаховій діяльності; створення оптимальних організаційних та методичних умов для самостійного вивчення деяких тем навчальної дисципліни.

Під час вивчення навчальної дисципліни здобувачі вищої освіти:

- знатимуть природу та передумови створення Європейського Союзу;
- розумітимуть основні шляхи європейської інтеграції і місце в цьому процесі України;
- знатимуть співвідношення міжнародного права, права ЄС та національного права держав-членів ЄС;
- володітимуть знаннями про зміст та значення основних джерел та принципів права ЄС;
- орієнтуватимуться в організаційному механізмі ЄС (структура, функції та повноваження органів, інститутів та установ Європейського Союзу);
- знатимуть систему права ЄС та його структуру;
- розумітимуть зміст первинного і вторинного права Європейського Союзу;
- володітимуть знаннями щодо основних галузей та підгалузей права ЄС;
- знатимуть основи правового регулювання ринків товарів та послуг ЄС, ринку робочої сили ЄС тощо;
- розумітимуть порядок вирішення спорів та здійснення судової юрисдикції в ЄС;
- знатимуть основи правового статусу людини і громадянина за правом ЄС;
- вмітимуть кваліфікувати існуючі правовідносини, що регулюються нормами права ЄС;
- зможуть тлумачити та використовувати норми національного законодавства, з урахуванням положень права ЄС;
- аналізуватимуть основні положення Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС, розумітимуть шляхи подальшої співпраці.

Міждисциплінарні зв'язки: навчальна дисципліна «Основи права Європейського Союзу» вивчається після вивчення дисциплін «Міжнародне публічне право», «Міжнародне приватне право», «Конституційне право зарубіжних країн».

Для більш ефективної комунікації з метою розуміння структури навчальної дисципліни, передачі та засвоєння матеріалу використовується, на вибір студентів: електронна пошта, електронна система КПІ ім. Ігоря Сікорського «Campus», чат Viber або, за необхідності, Zoom конференції. Студентам необхідно володіти навичками з використання текстового редактора.

Перелік тем

Кредитний модуль 1

Тема 1. Право Європейського Союзу: загальнотеоретичні аспекти (2 год.)

Тема 2. Виникнення і розвиток правової системи Європейського Союзу (4 год.)

Тема 3. Природа, компетенція та етапи розширення Європейського Союзу (4 год.)

Тема 4. Джерела та принципи права Європейського Союзу (2 год.)

Кредитний модуль 2

Тема 5. Організаційний механізм Європейського Союзу (4 год.)

Тема 6. Судова система ЄС (2 год.)

Тема 7. Європейські механізми захисту прав людини (2 год.)

Тема 8. Європейський Центральний банк та монетарна політика ЄС (2 год.)

Кредитний модуль 3

Тема 9. Правовий режим Внутрішнього ринку та Економічного валютного союзу в рамках ЄС (4 год.)

Тема 10. Шенгенське право ЄС (2 год.)

Тема 11. Комерційне право ЄС (2 год.)

Тема 12. Антимонопольне право ЄС (2 год.)

Тема 13. Судовий захист трудових і соціальних прав в ЄС (2 год.)

Тема 14. Правове регулювання співробітництва України та Європейського Союзу (2 год.)

Програмні результати навчання¹

Результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ з/п	Результати навчання	Методи навчання	Форми оцінювання (контрольні заходи)	Термін виконання
1.	Застосовувати основні правові знання щодо природи та етапів виникнення Європейського Союзу, його основних джерел і принципів, організаційного механізму та компетенції інституційних органів, галузей та підгалузей права ЄС тощо.	Робота з навчальною і науковою літературою, аналіз нормативно-правових джерел, робота в малих групах, дискутування	Усне опитування, публічні виступи	Протягом усього навчання
2.	Опанування змістом основних установчих договорів ЄС та інших правових документів щодо діяльності і функціонування ЄС, їх змістом та основними принципами, вміння самостійного вирішувати практичні завдання, зокрема, щодо європейських механізмів захисту прав людини і т. п.	Робота індивідуально та в малих групах, розв'язання практичних завдань, кейсів, робота з нормативно-правовою базою	Виступи з презентаціями, виконання письмових практичних робіт, письмові творчі проекти	Протягом усього навчання

Форми та технології навчання

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності студентів при вивченні дисципліни можуть використовуватися: проблемні лекції, робота в малих групах, семінари-дискусії, мозкові штурми, кейси, презентації, рольові ігри, дидактичні ігри тощо.

При цьому, потрібно враховувати рівень студентів, кількість студентів в групах, бажання їх приймати участь в тому чи іншому виді методик.

¹Learning outcomes.

Проблемні лекції покликані сприяти розвиткові логічного мислення студентів і характеризуються тим, що коло питань теми обмежується двома-трьома ключовими дискусійними проблемами, які, як правило, не знаходять відображення у підручниках, використовується досвід закордонних навчальних закладів надання під час лекцій студентам допоміжних роздаткових друкованих (або надсилання їх електронних версій) матеріалів. В межах лекційної теми студентам можуть ставитися запитання з метою самостійного, критичного аналізу проблеми, проте, лектор може сам відповідати на основні їх положення, не чекаючи відповідей студентів. Система таких питань в ході лекції відіграє активізуючу роль, змушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії (колоквіуми) проводяться для того, щоб сприяти обміну думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвинути мислення, допомогти формуванню поглядів і переконань, виробити вміння формулювати думки й висловлювати їх, вміння сприймати й поважати точку зору опонентів, навчитись надавати їм обґрунтовану оцінку, а також критично оцінювати власні переконання і позиції.

У межах конкретної теми семінарського заняття, з метою підняття конструктивної дискусії у групі, студенти можуть виступити з доповіддю щодо актуальних, проблемних і найбільш дискусійних питань, яку варто заздалегідь (за тиждень-два) узгодити із викладачем.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення даної навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали, а також методичне забезпечення відповідних тем оприлюднено у електронній системі КПІ ім. Ігоря Сікорського «Самрис», а також за домовленістю між викладачем і студентами можуть надсилатися на електронні скриньки груп.

Індивідуальне завдання

Відповідно до навчального плану студенти мають написати реферати. Виконання реферату допомагає більш глибоко уявити правові положення, показує здібності студентів до самостійної дослідницької роботи, допомагає виробити вміння аналізувати нормативно-правові джерела, узагальнювати юридичну (національну та міжнародну) практику та вірно тлумачити й застосовувати норми права. Реферат виконується по одній із пропонованих тем або ж студент може самостійно визначитися з темою, яка його особливо зацікавить в межах представленого курсу. Виконуючи реферат, студенту слід звертати увагу рівень актуальності теми, на проблемні і дискусійні питання.

Обсяг реферату становить 15-20 сторінок друкованого тексту. Обов'язково має бути вступ та висновки, яких студент дійшов самостійно, посторінкові зноски на використані джерела. Пряме запозичення положень без вказівок джерел літературних джерел не допускається!

Реферат здається не пізніше, ніж за місяць до залікової сесії студентів відповідної форми навчання. Реферат виконується виключно державною мовою. Оцінюється незадовільно реферат, виконаний на основі матеріалів підручника чи навчального посібника та позбавлений елементів самостійності.

Перелік тем рефератів та вимоги до його оформлення визначені у Робочій програмі навчальної дисципліни (РПНЧ) «Основи права Європейського Союзу».

Система оцінювання

Теорія держави і права

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	%	Ваговий бал	Кіл-ть	Всього
1.	Опитування на семінарському занятті	60	5	9	45
2.	Модульна контрольна робота	30	25	1	25
3.	Самостійна робота	10	15	1	15
3.	Реферат	10	15	1	15
4.	Залік				
	Усього				100

Семестрова атестація студентів

Обов'язкова умова допуску до екзамену/заліку		Критерій
1	Поточний рейтинг	RD $\geq$ 40

Необов'язкові умови допуску до заліку:

1. Активність на семінарських заняттях
2. Позитивний результат першої атестації та другої атестації
3. Відвідування лекційних занять

Таблиця переведення рейтингових балів до оцінок за університетською шкалою²

Рейтингові бали, RD	Оцінка за університетською шкалою
$95 \leq RD \leq 100$	Відмінно
$85 \leq RD \leq 94$	Дуже добре
$75 \leq RD \leq 84$	Добре
$65 \leq RD \leq 74$	Задовільно
$60 \leq RD \leq 64$	Достатньо
$RD < 60$	Незадовільно
Невиконання умов допуску	Не допущено

Можливість отримання заліку «автоматом»: так

Політика навчальної дисципліни

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

Заохочувальні бали	Штрафні бали
--------------------	--------------

²Оцінювання результатів навчання здійснюється за рейтинговою системою оцінювання відповідно до рекомендацій Методичної ради КПІ ім. Ігоря Сікорського, ухвалених протоколом №7 від 29.03.2018 року.

Теорія держави і права

Критерій	Ваговий бал	Критерій	Ваговий бал
Написання наукової статті чи участь у науково-практичній конференції з опублікованими тезами	10 балів	Порушення термінів виконання індивідуального завдання, відпрацювань практичних занять (без поважної причини)	- 5 балів

Відвідування занять

Відвідування лекцій, а також відсутність на них, не оцінюється. Однак, студенти зобов'язані відвідувати практичні заняття, оскільки на них аналізується теоретичний матеріал та розглядаються складні юридичні казуси, аналізується судова практика, розвиваються навички складання правових документів з метою здатності практичного захисту основних прав людини. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички.

Пропущені контрольні заходи

Перескладання пропущених семінарських занять відбуваються 1 раз в тиждень у назначений викладачем день і не пізніше двох тижнів від часу пропуску (виняток – хвороба, відрядження і т. п.).

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами.

Студенти мають право оскаржити результати контрольних заходів, але обов'язково аргументовано, пояснивши, з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного листа та/або зауважень.

Календарний рубіжний контроль

Проміжна атестація студентів (далі – атестація) є календарним рубіжним контролем. Метою проведення атестації є підвищення якості навчання студентів та моніторинг виконання графіка освітнього процесу студентами³.

Критерій	Перша атестація	Друга атестація
Термін атестації ⁴	8-ий тиждень	14-ий тиждень
Умовою отримання атестацій є поточний рейтинг ⁵	≥ 15 балів	≥ 28 балів

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

³Рейтингові системи оцінювання результатів навчання: Рекомендації до розроблення і застосування. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. 20 с.

⁴Там само.

⁵Там само.

Теорія держави і права

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Дистанційне навчання можливе в окремих випадках згідно наказу Ректора КПІ ім. Ігоря Сікорського. Дистанційне навчання через проходження онлайн-курсів чи вебінарів за певною тематикою допускається також за умови погодження зі студентами. У разі, якщо невелика кількість студентів має бажання пройти онлайн-курс за певною тематикою, вивчення матеріалу за допомогою таких курсів допускається, але студенти повинні виконати всі завдання, які передбачені у навчальній дисципліні. Для кращого розуміння історії та права Європейського Союзу, сучасних євроінтеграційних процесів та ін. пропонується опанувати наступні теми шляхом перегляду серії таких вебінарів:

Право ЄС: просто про складне : <https://www.youtube.com/watch?v=lp4ujaH6xLE#action=share>

Енергетична політика ЄС: уроки для України : https://www.youtube.com/watch?v=fu5FB_xii4Y

Спільні політики ЄС: уроки для України : <https://www.youtube.com/watch?v=0eOmbPZnIbI>

Соціальна політика ЄС: уроки для України : <https://www.youtube.com/watch?v=6lbTyrBnZzA>

Східне партнерство: цілі, інструменти та перспективи європейської політики для України: <https://www.youtube.com/watch?v=7WkQRc6IgF4>

Угода про асоціацію: просто про складне : <https://www.youtube.com/watch?v=V1im5h28wiA>

Сталий розвиток та торгівля в Угоді про асоціацію: просто про складне: <https://www.youtube.com/watch?v=CbKMtBVkyag>

Зона вільної торгівлі між Україною та ЄС: просто про складне: <https://www.youtube.com/watch?v=9070BNE06ag>

Дана серія вебінарів підготовлена за сприяння Навчально-просвітницького проекту «Громадська синергія» та за участі провідних вітчизняних науковців.

Виставлення оцінок за контрольні заходи шляхом перенесення результатів проходження онлайн-курсів не передбачено.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна «Основи права Європейського Союзу» може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами, окрім студентів з серйозними вадами зору, які не дозволяють виконувати завдання за допомогою персональних комп'ютерів, ноутбуків та/або інших технічних засобів.

Позааудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь у науково-практичних конференціях, форумах, круглих столах тощо.

Додаток 1.

Програмні результати навчання (розширена форма)

В результаті вивчення навчальної дисципліни «Основи права Європейського Союзу» студенти зможуть:

Результати навчання	Відповідність результатів навчання
---------------------	------------------------------------

		до компетентностей у СВО ⁶	
		Загальні компетентності	Спеціальні компетентності (фахові)
1.	1. Використовувати знання щодо природи та етапів виникнення Європейського Союзу, його основних джерел і принципів, організаційного механізму та компетенції інституційних органів, Суду ЄС, галузей та підгалузей права ЄС тощо.	ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. ЗК4. Знання основних положень установчих договорів про створення і функціонування ЄС, розуміння компетенції органів, установ та інститутів ЄС.	СК7. Здатність застосовувати знання основних правових документів, принципів і доктрин права ЄС. СК8. Знання і розуміння особливостей застосування положень нормативно-правових актів у різноманітних галузях ЄС, зокрема, у сфері захисту прав людини (трудових, соціальних та ін.).
2.	Здійснювати аналіз суспільних процесів у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання і перспективи для України	2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні, а також міжнародних стандартів прав людини. 3. Здатність зберігати та примножувати цінності, на яких засновувався Європейський Союз, зокрема, моральні, культурні, наукові цінності, і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.	СК11. Здатність визначати належні та прийнятні для юридичного аналізу факти. СК12. Здатність аналізувати правові проблеми, формувати та обґрунтовувати правові позиції та приймати компетентні рішення. СК13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ і застосування набутих знань у професійній діяльності.

⁶ Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.12.2018 року № 1379 «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 081 «Право» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти».